

ARMENIA

MAGYAR-ÖRMÉNY HAVI SZEMLE.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos :
SZONGOTT KRISTÓF.

SZAMOSÚJVÁR.

Todorán Endre „Aurora” könyvnyomdája.
1898.

Tartalom.

- Dr. Molnár Antal.* — Szongott Kristóftól.
A fogoly álma. — Méhe költeménye. — Simay Gergelytől.
Örményország történelme és irodalma. — Dr. Molnár A.-tól.
Az örmény püspökség. — Költemény. — Merza Gyulától.
Lukácsi levelezései. — Közli: Szongott Kristóf.
Az imakönyv. — Kritsa Klárától.
A magyarhoni örmény családok genealogiája. — Hetedik folytatás. Irta: Szongott Kristóf.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Polyglott akadémia.
Az „Alkotmány.”
„Memento mori.”

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Hollósy Simon.
Egy örmény énekművész.

KÖZGAZDASÁGI ÉLET.

Dániel báró jelentése.
A jászvásári (Jassi) örmények.

MI UJSÁG AZ ÖRMÉNY VILÁGBAN?

Az örmény patriarcha felirata.
Az örmények memorandumja.
Az elnyomott örmények.
Deljánof gróf.
Mire jó az örmény lázadás?

 Az „ARMENIA“ előfizetési ára egész évre 4 frt., félévre 2 frt., — egyes füzet 40 kr.

Az első évfolyam egészen elfogyott. A többi tíz évfolyamból (II—XI) még teljes számú példányokkal szolgálhatunk; egy-egy évfolyam ára két (2) frt. Reméljük, hogy az érdeklődő olvasó közönség megragadja a kínálkozó kedvező alkalmat (egy-egy évfolyamot félárban adunk) és sietni fog megrendeléseivel annál is inkább, mert a mondott évfolyamokból még csak néhány eladó példányunk van; azután drágán sem szerzhetni meg az „Armenia“ eddigi évfolyamait.

*Dr. Molnár Antal
a magyar képviselőház jegyzője.*

Dr. Molnár Antal.

Nagy ideje már valóban, hogy mi is foglalkozunk vele, a ki közel tizenkét esztendő óta hónapról-hónapra, hűségesen foglalkozik velünk.

Molnár Antal, a magyar képviselőház jegyzője, kilenczedik azok sorában, kik azóta, hogy az erdélyi fejedelemség földjén örmény menekültek által megalkotott két magyar város: Szamosújvár és Erzsébetváros az országgyűlésre való követküldési joggal felruházott, — e két szabad kir. várost a magyar nemzet törvényhozó testületében képviselték.

Nyolczan jelentek meg előtte a lefolyt félszázad alkotmány-küzdelmeinek és parlamenti békés munkálkodásának egymást felváltó korszakaiban, a legnevezetesebb országgyűléseken, a szamosújvári kerület (túlnyomóan örmény) polgársága nevében. Dr. Molnár Antal e sorozásban a kilenczedik.

Erzsébetvárosnak is ugyannyi képviselője volt, ugyanazon félszázad lefolyása alatt.

A szamosújvári kerületet Novák Márton, Jakabb Bogdán, Korbuly Bogdán, Simay Gergely, Gajzágó Salamon, Lászlóffy Antal, Lukács Béla, Gajzágó Ferencz, s végül Molnár Antal képviselték. — Mindannyian örmények és katolikusok.

A másik testvérváros, az erzsébetvárosi választókerület követei, illetve képviselői valának, ugyanazon országgyűléseken: Csiky Emanuel, Másvilági István, Karácsonyi János, Csiky István, Patrubány Gergely, Lukács Béla, Jókai Mór, Issekutz Győző és a jelenlegi képviselő: Dániel Márton. — Hazánk koszorús költője: Jókai Mór kivételével ugyancsak mindannyian örmények és katolikusok.

Egyik magyar történetíró lelkesedéssel említi azon őszinte és mély hazafias érzületet, melynek a két magyar-örmény város legelső követi — annak idején — a rendi alkotmány korában, a kolozsvári országgyűlésen egybegyűlt „karok és rendek” előtt történt első meg-

jelenésük alkalmával a magyar haza irányában kifejezést adtak.

Azóta a megválasztott képviselőink is habár különböző viszonyok között, különböző politikai pártálláshoz csatlakoztak, — de minden időben az alkotmányos nemzeti pártélet keretében elhelyezkedve, s azok törekvéseihez alkalmazkodva, 1848 előtt és után, az erdélyi és a magyarhoni (közös) hongyűléseken, a koronázás előtti és utáni korszakokban, azonosítani tudták az örménységet a magyarsággal, — soha alkotmányellenes nemzetiségi irányzatok erőszakolásával nem voltak gyanusíthatók.

A magyar haza eszményképe iránti odaadó hűség és ragaszkodás jellemzi a mi jelenlegi képviselőnket, Molnár Antalt is. Sokan sokféleképpen bírálhatják egy politikai egyéniség nyilvános pályafutását, — lehetnek, sőt vannak is, mint egyébütt az országban, úgy nálunk is, a kik az ő politikai pártállásától eltérő elveket követnek; de alig akadhat a mi választó-kerületünkben egyetlen polgár, a ki akár az érintett szempontból, akár pedig azon további szempontból kifogást tehetne ellene, miszerint képviselői állásából kifolyólag az általa képviselt város, nem különben e város polgárainak jogos érdekeit önzetlenül és lelkesen ne gyámolítaná, — avagy az e részbeni feladatok terhe alól magát kényelmesen kivonni igyekeznék.

De mindez csupán negatív oldala az ő tagadhatatlanul rokonszenves és népszerű egyéniségének.

A mi ennek pozitív jellemvonásait, az ő legnemesebb egyéni tulajdonait illeti, ki kell emelnünk a benne oly nagy mérvben kifejtett kötelességérzést, mely rendkívüli képzettséggel s a tevékeny munkásság iránti élénk hajlamaival párosulva kiválólag jellemzi őt és sok más képviselőtársainál méltán magasabb érdemfokozatba helyezi.

Úgy látszik, miszerint képviselőnk egyetért azon axiomával, hogy a valódi érdem nem az egyszerű kötelességteljesítésben áll, — ezt mintegy természetesnek, magától értetődő feladatnak tekinti, — hanem az

érdem — szerinte — ott kezdődik, a hol a kötelességteljesítés mértéke véget ér.

Ő nemcsak városunk egyszerű képviselője, — de sok tekintetben politikai ellenfelei előtt is dísze és kitűnősége. Nemcsak képviselőnk, de önérdek nélküli pártfogónk, barátunk, irótársunk és atyánkfia; szóval vér az örménység véréből, melyhez törhetlen szeretettel ragaszkodik.

Molnár Antal közéleti szereplése sokkal ismertebb az ország irányadó köreiben is, hogy sem annak tűzetes méltatásával, illetve beható ismertetésével kellene most foglalkoznunk. Nem is érezzük szükségét annak, hogy egész működését a jelen alkalomból bemutatás avagy bírálat tárgyává tegyük; — de tartozni véltünk a fentebb elmondottak elmondásával azon országos nevű férfúnak, kinek díszmagyar öltözetű alakját a fűzet első lapjára helyeztük, s a kinek arcképe nyolcz előzőével együtt — nem volna szabad, hogy hiányozzék a szamosújvári parlament: a vároosi tanácsház ülésterméből sem!

Sz. K.

A fogoly álma.

— Méhe költeménye. —

Galamb! galamb szállj el
Gyorsan e levéllel,
Vidd azt Vánba, Hérbe
Kedvesim kezébe.

Bár engem is birnál
Elvinni magaddal,
Bár velem utaznál
Csattogó szárnyaddal!...

Menj! meglátod kertünk
Ezer szép virágát,
Meghallod szárnyasink
Zengedező dalát...

Mond, hogy leveletem
Oldják le te rólad!
Hogy lássák a nevet,
Kiről a hirt hoztad...

Fák alatt atyámat
Fogod feltalálni,
Mekérdi: fiamat
Mikor fogom látni?...

Mond: ha leng a zászló
Elöl a csatában,
Ott lesz az ő fia
A hősök sorában.

Beszéld el, hogy őket
Mily forron szeretem,
Bilincsemet értük
Szívesen viselem!

Mond: hogy kit a haza
Földje, vize táplált,
Kell, hogy oda haza
Érje meg a halált!...

Repülj kis galambom,
Szép Örményországba;
Tengeren szárazon
Drága jó hazámba!...

Simay Gergely

Örményország történelme és irodalma.

— Tsobánján Árság felolvasása a párizsi földrajzi társaság üléstermében.* —

I.

Az örmények ősrégi nemzete a hajdankornak. Árja származásúak, testvérei a perzsáknak és görögöknek, hosszú és viszontagságos történeti multjuk során gyakran összevegyültek a sémi és turáni fajokkal s nyelvük, mely az indo-európai családhoz tartozik, nagy tömegét vette fel magába az idegen elemeknek.

A föld, melyet hazájuknak neveztek, területére nézve az eseményekhez képest gyakran változott, nagyobb vagy szűkebb határokat nyert. Szerencsétlenségére utjába esett minden invasionak s termékenysége, gazdagsága és szépsége magára vonta Ázsia hódító fajainak a bírvágyát. S nem egyszer ment veszendőbe a függetlensége is: egymásután terjesztették ki rá fenhatóságukat az assyrok, médek, perzsák, seleucidák, parthok, arabok s más muszلمان népek.

Örményország történetének könyvében nagy a száma a vérrel borított lapoknak. Ám a sorscsapások szakadatlan sorozatának közepette az örmények mindenkoron nagy ellentállási s meg nem törhető önfentartási erőnek adták a bizonyosságát. Ha lesujtotta is olykor őket óriási hatalmaknak a nyomása, kétségbeesett hősiességgel küzdöttek s bátorsággal és ügyességgel gyakran visszaszerezték a függetlenségüket.

Örményország története egész sorozata a pusztulás után való újraéledéseknek. A háiki dynastia megsemmisítettén Nagy Sándor ereje által, a hódoltság korszaka után fölemelte fejét az arsacida-ház; s midőn az Arsacidák dicsőséges dynastiája, melynek uralkodása alatt az örmények, Nagy Tigranes idejében, Ázsia leghatalmasabb nemzetévé lettek, a perzsa nyomás alatt elbuktak, fölkelni látjuk a keresztény Örményország ellentállását, élén a

*) *Arsag Tsobanian, L' Armenie, son Histoire, sa Litterature, son role en Orient. Avec une introduction par Anatole France, de l' Academie Française. Paris, 1897.*

Mámigoniánokkal, a pogány Perzsiával szemben. Követi e korszakot a Bágrátida-királyság, hatalmas irodalmi, művészi és vallási mozgalommal; s végül rettentő catastrofhák után, a melyek majdnem végelgyengülésbe jutatták a nemzetet, megjelenik örmény Ciliciában a Rupenfejedelemség az örmény-latin civilisatio kezdeteivel, utóbb a francia vérből származott Lusignan-királyokkal. S napjainkban is ez a nép öt évszázados elnyomatás után elég erkölcsi energiát tudott kifejteni arra, hogy felrázza nyugalmából Európát s rákényszerítse oly eszközök keresésére, a melyek csak némileg is türhető helyzetet teremthetnek Törökország keresztény népei számára.

Ez a faj minden időkben át volt hatva a függetlenség szellemétől s kész a felkelésre, hogy lerázza magáról az idegen jármot. S fogékony volt az örmény nemzet mindenkor a fejlődés és szabadság eszméi iránt s az elsők egyike volt Kelet ama népei között, a melyek modernisálták magukat. Hanyatlásának korszakaiban nem engedte magát más népek által beolvasztatni; ellenkezőleg, a midőn hatalmas volt, kényszer nélkül assimilálni tudta az Örményországban megtelepedett különböző fajokat, a médek, perzsák, parthok, georgiaiak, syrek, sőt az izraeliták nagy gyarmatait is. Az Arsacida-családbeli parthus királyok, kik a Kr. előtti második századtól kezdve kormányozták Örményországot, örményekké lettek. A Mamigoniak khinai eredetű családja nemzeti hősokeket adott Örményországnak; s izraelita volt eredetére nézve a Bágrátida-dynastia is, a melyből származott királyok némelyike példányképe volt az államférfiúi bölcseségnek és a hazafiságnak.

Az örmény termelő népfaj s közvetítője volt a kereskedelmi forgalomnak Kelet és Nyugat között. Az ipari szellem jóval előbb ki volt fejlődve benne, mint az európai nemzetekben. Első találta fel a vizalatti utak építését (egy ily felette régi út még ma is látható az Eufrates alatt). Pompás templomok, kolostorok és paloták merész architecturájú rommaradványai tesznek bizonyosságot művészi tehetségeiről; s az irodalom terén is mindenkor a Nyugat felvilágosult eszméi vezérelték.

Fellette kedvezőtlen politikai és földrajzi viszonyok meggátolták az örmény nemzetet értelmi erőinek teljes kifejtésében. És ha ebben a mesés termékenységgű országban, a melynek annyira gazdagok a bányái, az erdőségei, a vizei, oly változatos az égálja, oly felséges a növényzete, a melyet a legenda a Paradicsom színhelyévé tett, — ha ebben a gazdag civilisatiora hivatott országban az örmények, kiváló szellemi képességeik daczára, nem alkothattak az emberiség nagy érdekeinek javára többet és nagyobbat, annak oka az ország szerencsétlen positioja, a keresztény és iparúzó nép elszigetelt volta a pogány és mohammedan világ közepette.

Mindeme mostoha körülmények daczára valamennyi nép közül, a melyek ezen terület fölött rövidebb vagy hosszabb ideig uralkodtak, az örmény hagyta vissza legtöbb nyomát a munkának, a termelésnek, a civilisationak. Különösen a törököknek hatalomra kerülése óta valamennyi faj közül, a melyek itt élnek, csakis az örmény az, a mely dolgozik és termel. Egy török író, Khursid effendi maga őszintén beismeri a helyszínén írott egyik tanulmányában a következőket: „Itt, Ván-ban az örmények kezei közt van a földművelés és minden iparág; a törökök csak szatócsok s még ilyen is kevés van köztük. Az örmény munkás nép, a török ennek ellenkezője. A törökök urak gyanánt akarnak élni, nem dolgoznak semmit, a kávéházakban és koresmákban töltik az életüket.“ A mit Khursid Ván-ban tapasztalt, Török-Örményország egész területén észlelhető. Az országban lakó másik fajnak pedig a kurdoknak, egyetlen foglalkozásuk a rablás és fosztogatás.

A hazai kedvezőtlen viszonyok okozhatták, hogy az örménység erőinek sokkal kiválóbb bizonyosságát adta az idegenben, mint önnön hazájában. Az örménység mintegy gerinczét alkotta a byzanczi birodalomnak, a legkiválóbb hadvezéreket s bölcselőket szolgáltatatta (a manicheismus nagy szellemű mozgalmát az örmények indították meg) s tiznél több byzanczi császárt, a kik közül egyik-másik kiváló alakja a történelemnek. S örmény volt Proeresios, a IV-ik század legnagyobb szónoka, a

kinek szellemi nagysága előtt — a mint tanítványa, a görög Ennapius feljegyezte — még a görög Apostata Julián is meghajolt, s a kinek Róma szobrot emelt evvel a felirással: „Regina rerum Roma regi eloquentiae.“

Midőn a görög Byzancz török Stambullá lett, az örmények, megtartva keresztény hitüket, továbbra is éltető eleme maradtak a nagy fővárosnak; kezeikben volt a kereskedelem és ipar, ők adták az államnak a kormányzókat, a pénzembereket, a művészeket. Egyptom administratív reformjait az örmény Nubar pasának köszönheti. Perzsiában a közigazgatás és kereskedelem terén kiváló szerepet játszottak és játszanak ma is. Oroszországban az örmények kebeléből elsőrangú katonai tehetségek kerültek ki, a minők Der-Ghugászov, Lázáref, Bebutof, Árghutinszky, Mádátóff, oly nagy államférfiak mint Loris-Melikof, s oly művészek, mint Ádámján, kit az orosz kritika a birodalom első tragikusának proklamált.

Az örmény nemzet egyes egyéniségei nagy szerepet játszottak az idegenben, mint nemzet azonban saját hazájok földjén is fontos szerepet játszottak. A Kelet nagy népfajainak közepette, melyek óriási hódítások alakjában domborították ki egyéniségöket, de rohamos fölemelkedésük s rövid ideig tartó nagyságuk után teljesen elenyésztek vagy csakis bizonytalan nyomokat hagytak hátra; az örményeknek nagy és nehéz feladatuk volt fentartani önmagukat teljes szívóssággal, a rettenetes invasiók és nyomasztó szolgáltság daczára. A hegyszakadékok, barlangok s a tavak szigetei adtak nekik menhelyet rossz napokban; az önállóság és ellentállás hagyományai megőrizték őket az elzüllesztől. Hozzászokva a balsors-hoz, megfiatalodva a szenvedések közt, növekvő életerővel állották meg a helyöket. A legvérengzőbb betörések, a legsúlyosabb elnyomatás után újra felemelkedik ez a nép s ismét hozzálát a nemzeti munkához, létének biztosításához. S százados küzdelmeinek és erőfeszítéseinek közepette mindenkor a Nyugat felé irányozta szellemét; szünet nélkül ellene szegülve a keleti fajok és ázsiai eszmék előnyomulásának, nagy szolgálatokat tett Európának. Gát volt, melyen hosszú évszázadokig megtörött a

keleti áramlatoknak a dühe és rohama. A pogány korszak vége táján Örményország a rómaiakért harczolt a perzsák ellen; a kereszténység diadalától kezdve szövetségese volt Byzancznak az arabokkal, támasza a kereszties hadaknak az Islammal szemben. S ámbár a balsorsában Európa soha sem támogatta, ámbár a kereszténység és polgárosodás érdekeinek szolgálatával magára vonta az ázsiai népek dühét és gyűlöletét, mégis teljes önfeláldozással ragaszkodott ahhoz a nehéz és hálátlan szerephez, hogy előőrsé legyen Ázsiában az európai civilisationak.

— A második közlemény a jövő füzetünkben —

m. a.

Az örmény püspökség.*)

Nem sok híján kétszáz éve,
Hogy kialudt a fénykéve,
Mely vezérlett egy kis népet,
S apostoli lánggal égett.

Leáldozott fénylő napja,
S maig sincsen még főpapja,
Húszezernyi örménységnek,
Kik magyarán ezért égnék.

Imhol az a felekezet,
A melyről megfeledkezett
A sors itt e szabad földön
Már annyi sok emberöltőn.

S csoda? ha a nép ajakán
Búsan hangzik a saragán...
Pásztorá van minden nyájnak,
Csak egyedül nincsen „Hájk“-nak.

És Te, dicső magyar nemzet!
Küszöbén új évezrednek,
— Hisz te öre vagy jog- s törvénynek —
Adj püspököt az örménynek!

Merza Gyula.

*) Verzar püspök halála évfordulójá (márcz. 10.) emlékére.

Lukácsi levelezései.

IX.

Lukácsi levele — Simay Gergelynéhez (Kiadatlan.)

Tekintetes asszony! Lelkipásztori gondviselésemre bizott nagyon szeretett hiveim közt a vallásos érzületet és erkölcsösséget növelni, szegénysorsú fiú és leány árvagyermekeket felsegélni szándékozván, elő rózsafűzér vagy szent-olvasó-társulatot alapítottam, melynek különböző osztályaiba eddigelé többen iratták be magukat és járultak kegyes adományokkal a társulat által célba vett árvaintézet alaptökéjének növeléséhez és nincs két-ség benne, mikép számosabban fognak a társulatba lépni, ha annak alapszabályai, melyek most Kolozsvárt nyomtatnak, — ki fognak osztatni és az által e város lelkes fiaai és leányai a társulat szent céljával bővebben meg fognak ismerkedni.

A kegyes társulatok nő tagjai külön nő-egyletet szoktak képezni, melynek külön elnöke és választmánya vagyon.

A nő-egyletek sok jót tesznek napjainkban és nagyon érdemesítik magokat a szenvedő emberiség körül, betegek ápolása, házi szegények segélyezése, szegény gyámoltalan árvák növelése által. A nő-egyletek a kegyes társulatok céljait tetemesen elősegítik: az aláírási ívek terjesztése, a társulat szent céljainak ismertetése, hangversenyek, sorsjátékok és tánczvigalmak rendezése s más módok és eszközök által, melyek kigondolásában oly igen találékony a munkás keresztény felebaráti szeretet.

A városunkban alakult nő-egylet ideiglenes elnökének a tekintetes polgármesterné asszonyt néztem ki: szép lelki tulajdonai arra nagy mértékben képessé teszik, és azon reményre jogosítanak, mikép vezetése alatt egy-letünk gyarapodni és nagyobb virágzásnak fog örvendeni. Miért is az elnökség elvállalására egész tisztelettel és bizodalommal felkérem, legkisebbet sem kételkedvén, mikép a tekintetes asszony kérésemet teljesíteni és közreműködését tőlem egy ily üdvös célra megtagadni nem fogja.

Magamat és társulatomat szíves pártfogásába ajánlom és teljes tisztelettel vagyok a tekintetes asszonynak. Szamos-újvárt 1862. évi január hó 20. alázatos szolgája Lukácsi Kristóf plebános.

Közli: **Sz. K.**

Az imakönyv.

Sokan elköltöztek innét az utóbbi években egy szebb hazába, Azóta, hogy feledhetlen édes anyám itt hagyott örökre — mely miatt begyógyíthatlan seb sajog a szívemen — eltávoztak legkedvesebb ismerőseim, kiknek társaságában annyi kellemes órát töltöttem, eltűntek a régi jó szomszédok is, kikhez boldog gyermekkorom emlékei fűződtek. És még sok olyan esemény adta elő magát az utóbbi években, mely mély lelkirázkodást okozott nekem. Sokat bánkódtam, tünődtem, tépelődtem, reménytelenül tekintve a jövő elé. De volt közelemben egy hű állat, egy okos kis kutya, ennek ragaszkodása jólesőleg hatott beteg kedélyemre.

Midőn szép barna fejét térdemre nyugasztva, szelid, nagy szemével felnézett reám, úgy éreztem, hogy mégsem vagyok egészen elhagyatva... És egy balvégzet folytán ettől a hűségese állattól is meg kellett válnom...

Vannak emberek, akiket nagy veszteségek érnek, nehéz csapások sujtanak, de ezek csak rövid ideig tartó szenvedést okoznak nekik s azután tudnak ismét örülni az életnek.

Én nem tartozom ezek közé. Én mélyen és hosszasan bánkodom, mert bennem nagy a fogékonyság a szenvedések átérzése iránt.

Karácsony előestéjén, midőn az örökjóságú Isten szent kegyelme szállt a hívők szíveibe, hogy azokat az öröm, hála, béke és szeretet érzetei töltsék el; midőn a gyermekek oly mennyei boldogsággal szíveikben fogadták a Jézuska ajándékait, melyeket a színes viasz-gyertyák fényétől tündöklő karácsonyfa tár eléjük s még a felnöttek szíveiben is az örömrésztét kelték, azon kedves

meglepetések, melyekben egymást részesítették; midőn a kunyhók lakói is összegyűjtögetett filléereiket arra fordították, hogy a szokottnál jobb táplálékot élvezhessenek a következő nagy napon: a Megváltó születésének ünnepe; midőn mindenki örömtelt szívvel várta a szent nap felvirradását, az én lelkem akkor is búbánattal, életunt-sággal volt telve.

Komor gondolatokba merülve ültem az asztal mellett.

Az a tudat, hogy akik szerettek, akiknek szemük-fénye voltam egykor, ott porladnak a csendes temetőben s hogy nincs közelemben egy hű szív, mely velem együtt érezne, nincs aki résztvevő, vigasztaló szavaival enyhítené bánatomat, kimondhatatlan gyötrelmet okozott nekem.

Egy alak jelent meg előttem a multból. Sötét, dús hajzatú, teltpiros arczú barna leányka; szemei reménytelten ragyogtak, ajkai mosolyogtak. Csupa élet, csupa elevenség vette körül egész lényét. Haragosan tekintetem reá. Irigyeltem, nem annyira üdeségét, mint inkább életkedvét, vidámságát.

S pedig ez a vizio, mely a multból megjelent képzeletem előtt, senki más nem volt, mint — saját magam.

Hej az idő mennyire elváltoztatta a külsőmet!

De ha a test öregszik is, a lélek azért üde ifjú maradhat.

Nekem a lelkem is elváltozott, megöregítette a sok gyötrelmem.

Ha azon estén valaki azt mondta volna nekem: „Jer menjünk egy boldog családi körbe, hol az ártatlan gyermekkel együtt örülnek a nagyok; jer osztozkodjunk mi is az ő örömeiben.“

Igy feleltem volna:

„Hagyj engem békében! Kedélyemet a vidám társaság még betegébbé tenné.“

De ha valaki így szólt volna hozzám:

„Látogassunk meg egy örültet.“ Ennek a hívásnak egész készséggel engedtem volna, mert egy tébolyodott láttára enyhült volna beteg kedélyem.

Azt a borzalmas sötétséget, mely lelkemet elborította, a reménynek egyetlen halvány sugara sem derítette fel. Ugy tetszett nekem, hogy a jó Isten is elfordult tőlem.

Midőn az éjjeli misére harangoztak, azon gondolkodtam, hogy el kellene mennem a templomba, hálát adni az Isten szent Fiának, hogy üdvösségünkért leszállt a földre és kérni Őt, hogy tanítson meg tűrni, szenvedni s békével viselni az élet keresztjét, de oly törődöttnek éreztem magamat, hogy letettem e szándékomról.

„Talán itthon is meghallgat a jó Isten“ gondoltam s elővéve régi imakönyvemet térdreborulva imádkoztam.

Midőn elvégeztem azon imákat, melyeket mise alkalmával szoktam mondani összetett kezekkel így fohászkodtam:

„Édes jó Jézusom! Adj lelkembe megnyugvást, életkedvet, adj szívembe e gyötrő érzet helyett, egy parányi örömrészt. Oh add meg ezt nekem karácsonyi ajándékkul jóságos Istenem!“

Az imádság némi enyhét nyújtott nekem.

Nyugalomra tértem.

A karácsonyi szent nap felderültével számomra is hozott a posta egy kis csomagot, mely egy gyönyörű imakönyvet tartalmazott „Kármelhegyi Rózsabimbók“ címmel.

Szemeimből forró könnyek peregtek végig arczomon, amint a kedves karácsonyi ajándékot, melyhez a küldőnek névjegye volt mellékelve, hosszan, elmerengve szemléltem.

Oh mennyire fájt nekem, hogy még ez a meglepetés sem volt képes egy parányi részecskéjét az örömrészt szívembe varázsolni! Oh! azelőtt, mikor még nem voltam kedélybeteg, mily boldoggá tett volna ez a drága emlék Tőle, kit oly nagyra becsülök, kit szeretek úgy, miként a legjobb barátot, ki nemes szive, fenkölt lelkülete s nagy tudása által, annyira kimagaslik a mindennapi emberek közül...

Hogy minő érzés volt az, mely szemeimből könnyeket fakasztott, azt nem tudnám szavakkal kifejezni.

Letettem az imakönyvet, hogy könnyeim ne hulljanak reá, nehogy örökös pecsétet hagyjanak rajta.

Midőn jól kisírtam magamat, letörültem könnyeimet s újra kezembe vettem a kedves emléket. Sokáig forgattam lapjait, keresve oly szavakat, melyekben megnyugvást s némi vígaszt leljen beteg lelkem.

Azóta gyakran előveszem a becses imakönyvet s azon gondolatlan nyitom fel, hogy a Jézus talán azért küldette ezt nekem karácsonyi ajándéknak, hogy a benne foglalt imákból merítsek erős hitet s bizalmat az Ő véghetetlen jósága iránt, mely által lelkem sötét éjjelében felderengjen a reménynek vigasztaló sugara s hogy a lélekemelő imádságok tanítsanak meg igazán imádni és szeretni az örökjóságú Istent és akkor meggyógyul beteg lelkem s nem fogom magamat többé oly elhagyatottnak érezni.

Hogy ezt elérjem, sokszor fogok buzgón imádkozni a gyönyörű imakönyvből.

Kritsa Klára.

A magyarhoni örmény családok

GENEALOGIÁJA.

tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeték- és keresztnemek etymologiai értelmére.

Eredeti, kiadatlan kútforrások felhasználásával írta **Szongott Kristóf.**

(Hetedik folytatás.)

Kosztin. Constantinus (Kosztántin) magyarul Koszta, románul Costanu. — Krikor Kosztinján gám Kátêrêvján. Csikszépvízi anyakönyv 29 l. 1789 év. A Káterév (Kättero) család vezetékneve Kosztin. A Kosztin családnév most nincs használatban. L. Káterev.

Kovács. A „Kákicz“ család e hazában kapott Kovács nevet. — Hiripszime Kovács alias Kákitz. Szam. vár. lev. 1812. — Kovács alias Toth Mihály. Szam. vár. lev. 1732. A Bosnách, Kovács (Kákicz), Polyák, Tóth egy család. L. Ágopsá, Bosnách, Czuguczá, Deák, Kákicz, Polyák, Tóth.

Kovásznai, előrményesedett család. Hácshig vagyis Kristóf Józsi, tulajdonképen Kovásznai József. Szam. vár. lev. 1830—407 sz.

Kovrig, román szó (covrigu), jelentése: perecz; pereczes: covrigariu, cocatoriu de covrigi, vendictor de covrigi (Barcianu 441 l). Eddig különbség nélkül használták a Govrik és Kovrig nevet. — Keresztes Gergely pap 1813-ban Kovrig-ot és ugyanaz 1814-ben Govrik-ot ír. Tódor Kovrig-ján. Szam. H. II. köt. 382 l. 92 t. — Ámbrus obusive Kovrig Tódor. Szam. vár. lev. 1811—1347 sz. — Martinus Ámbrus alias Kovrik. Szam. vár. lev. 1799—240 sz. — Martinus Kovrik alias Ámbrus. Szam. vár. lev. 1803. — A Kovrig család vezetékneve Ámbrus (Ámbrosia: a halhatatlanság étele, az istenek étele; görögül Athanasz, örményül Hárágá [Haragai], románul Kovrig, törökül Jolmelikh). Az Ámbrus, Hárágá, Jolmelikh, Kovrig egy család. Martinus Kovrig alias Nagy. Szam. Nagy. Szam. vár. lev. 1801—161 sz. Márdirosz Kovrig Zsêmborczi: Zsombori Kovrig Márton. Szam. H. II. köt. 486 l. 3 t. A család ezen ága Zsombor-on lakott; a Deésen lakó ág a magyar Fegyvernek pusztáról, mit haszonbérben tartottak, a fegyverneki melléknevet használja. L. Ámbrus, Ámberbó, Govrik, Ládif, Zsombori.

Kozák. Oroszország déli és keleti tájékain honos néptörzsekből való, mely törzsek, mivel a határokat védik, némely előjogokkal bírnak. Az orosz nyelvben kozák vagy kazák jelent láncsás katonát és napszámost, a lengyel nyelvben kecskepásztort is, a török nyelvben pedig különösen a tatárban kazák annyi mint kalandozó, könnyű fegyveres. (Magyar ny. szót. III. köt. 1038.) Kihalt család. L. Dsigár, Katona, Osztian, Szefer, Zilifdár.

Kozocsa. Kuzáh arab szó: ördög, sátán, gonosz ember, sáh perzsa szó: úr, (a kuzásáh-ból lett Kozocsa), Kozocsa, a cshár örmény családnév perzsa fordítása. Kuzátsai. Szam. Ker. III. köt. 31 l. 56 t. — Anna Kozácsái-nê Ibászfáloven: Kozocsa Anna Erzsébetvárosról. Szam. Ház. II. köt. 31 l. 7 t. — Kozocsa Kírkor. Szam. H. II. köt. 89 l. 20 t. L. Cshár, Kazacsai, Kozocsai.

Kozocsai. L. Kazacsai, Kozocsa.

Kövér. Az Ákoncz család egyik ága Kövér-re magyarosította nevét. Simeon Kövér. Szam. Ker. II. köt. 550 l. 1781. aug. 16. — Thorosz Kiuvirján (*Գիւրճիկաւան*). Szam. Ker. II. köt. 557 l. 17 t. — Kövér Kajtán Mező-Kovácsházáról 1784. május 24-én az armalis tárgyában egy szép örmény levelet irt Szamosújvár város főbírájának: Dániel Miklósnak; a levél aláírása ez: Kajtán Krikori Kövérján: Kövér Gergely fia Kajtán. L. Ákoncz.

Krájováczi: Krájovai. Krájova helység Romániában. — Krájováczi Chárib Észthephán: Krájovai Chárib István. Erzs. Ker. I. köt. 60 l. Kihalt család. L. Chárib.

Krákátics, román szó, karikalábú. Chácsig Krákátics. Szam. H. II. köt. 441 l. 40 t. — Martini Krákátics filiola Catharina. Szam. H. II. köt. 15 l. 1821. aug. 31. Kihalt család.

Kräter. Ennek a családnak örmény neve krákir (*կրակիր*): íródeák, deák volt, miből a nép kráter-t csinált. Krater német szó (a románban is crătar): tölcsér, katlan, gége, nyeldeklő. — Antonius Krater praedii Kunágota arendatoris nobilis Joannis Török servitor, est armenus e civitate Transilvaniae Elisabethopolitana oriundus. Szam. vár. lev. 1805. 1094 sz. L. Deák, Kok.

Krêcsmárdsi. Keresmár, kresmár szláv szó, jelentése: koresmáros, kocsmáros; — az r és cs közé könnyebb kiejtés végett az örmény ê-t igtatott. Bogdán Krêcsmárdsi. Szam. H. II. köt. 152 l. 14 t. Kihalt család.

Krêcsunián, a román crăciun (karácson, Weihnachten) és az örmény családnév képző ján-ból (*յան*: fi). — Agopsá Krecsunián: Karátsonyi Jakab. Szam. H. II. köt. 99 l. 59 t. — Chácsig mjédz Krecsunián: Idősebb Karátsonyi Kristóf. Szam. Ker. II. köt. 758 l. 23 t. — Nikula Kreszun: Karátsonyi Miklós. Szam. H. II. köt. 6 l. 129 t. L. Hébás, Karátsonyi, Szurugdsi.

Krêsztá. Krêszdá-jéncz Luszigè. Erzs. Ker. I. köt. 149 l. Kihalt család. L. Biluska, Krisztis.

Krêsztis = Krisztis. Nigol Krêsztis. Szam. Ker. II. köt. 757 l. 8 t. L. Krêszta, Krisztis.

Kresztja = Keresztes. Kresztja János ebesfalvi kereskedő. Szam. vár. lev. 1791—134 sz. L. Keresztes.

Kritsa. A Cicillus-t a mult században a magyar Kirillá-nak mondotta. Deák Kirilla és mellette örményül Gurjéggh (Cirillus) Dirácshu-i. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. Tehát Kirilla = Cirillus. A Kirilla + sáh-ból csinálta a nép ezt a családnevet: Kritsa. (Kritsa = Ciril-úr). — Ászvádur Kirilcsá-i. Szam. vár. lev. 1734. — Ászvádur Kirilcsá-inê. Erzs. Ker. I. köt. 69 l. 1740. L. Ászkricsencz, Bázár, Biáthá, Cziriák (Cziril), Dominik, Gurjéggh.

Krikor = Gergely, Vigil. Álekszá Der-Krikorián. Szam. Ház. I. köt. 29 l. 288 t. — E családnév előfordul Keleten is: Vártán Krikorián „Árévelkh“ 1886. szept. 22. 805 sz. Krikor mágánuámp Pászákász: Gergely, kinek vezetékneve Pászákász. Szam. Ker. I. köt. 3 l. 1714 oct. 14. A Pászákász-ok Krikor-ok. — Ághácshá Krikor mágánuámp szêngov szábonê: Gergely úr, vezetékneve ládával szappan. Szam. Ker. I. köt. 103 l. 1354 t. Krikor vor mágánuámp gocshi Ládá cu szoponul: Gergely, ki vezetéknevével „Ládával szappan“-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 60 l. 625 t. Ezen láda szóból lett a Ládai családnév. A Ládai-ak Krikor-ok. L. Hászt, Kirkor, Ládai, Pászákász, Vastag, Verzár.

Kristóf, hellen eredetű, annyi mint Krisztusthordozó, azaz tisztelő, szerető. Keresztisztelő (Keresztély, Krisztina, Krisztián). Chácshig Kristof-i. Szam. H. II. köt. 321. 631 t. — Chácshádur Kristof-ján. Szam. Ker. II. köt. 521 l. 153 t. L. Császápdsi, Horopszime, Keresztes, Mészáros.

Kristóffi. Joachimus Christoffi. Szam. Ház. II. köt. 116 l. máj. 20. — Joannes Kristoffi alias Tukmáds. Szam. vár. lev. 1825—890. Martinus Kristóf és mellette örményül Márdirosz Chácshigi Mitkoján: Mitko Kristóf fia Márton. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. A Kristóf család vezetékneve Mitko. Kristóf Lázár és mellette örményül Gházár Chácshádêri Cháribi: Chárib Chácshádur (Kristóf) Lázár. Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. A Kristóf család is Chárib vagyis ez a család is Lengyelországból jött be e hazába. L. Jeremiás, Chácshum, Pát, Tukmáds.

Kristofovics Gergely. Szam. vár. lev. 1824 év 523 sz. L. Kristóffi.

Kriszduczá, román szó: kis Keresztes, kis Kristóf. Chácshig Kriszduczái. Szam. Ker. III. köt. 299 l. 79 t. E családnév most nincs használatban.

Krisztis, román szó: Keresztes (Kristóf). Ovánész Krisztis. Szam. H. II. köt. 113 l. 39 t. — Hèripszime ághácshá Mánugin Krisztis-ján tuzsdèr: Krisztis Mánugur leánya Ripszima. Szam. H. II. köt. 355 l. 141 t. A Krêszta, Krêsztis, Kriszduczá, Krisztis, mely családnévek most nincsenek használatban, mind a görög Χριστιανός különböző, de egyjelentésű alakjai. L. Keresztes.

Kriszdoszdu, annyi mint Krisztusadta, a Cristo datus, a görög Χριστός; és az örmény dur-ból (*ամր*). — Kriszdoszdu Szêhág: Kristóf Izsák. Szam. Ker. II. köt. 331 l. 44 t. — Kriszdoszdu mágánuámp Muhib: Kriszdoszdu vezetékneve Muhib. Szam. Ker. I. köt. 13 l. A Muhib-ok Kriszdoszdu-ok. — Donovanák Kriszdoszdu, mágánuámp gocshi Susán: Donovanák Kriszdoszdu vezetéknevvel Susának neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 33 l. A Susán-ok Donovanák-ok. E családnév előfordul Keleten is: Hovágim Kriszdoszdurián. „Arévélkh“ 1886 szept. 22. 805 sz. E családnév most nincs használatban.

Kroitör, Erzsébetvároson Krojtor; Gyergyó-Szent-Miklóson a Kroitor most Ávedik, Kristóffi. Croitor román szó, jelentése: szabó; az, ki ruhát, csizmát tud szabni, varrni. Az örmény „goskár“ román neve. L. Goskár.

Kuku, a kakuk madár hangja. Adeodatus Kuku. Szam. vár. lev. 1831. Gúnynév.

Kula, a Nikulá (Miklós) rövidebb alakja. — Kulá Mánuság. Szam. Ker. I. köt. 20 l. L. Nikulá.

Kulmig. Kul (*қул* -- buth *қулғ*) örmény szó: tompa, nem éles (a kés). Márdirosz Kulmig-i (ig, mig örmény kicsinyítő szócska). A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. Kihalt család. L. Butá.

Kurdistán (Örményország egyik része). A Káluszt család mellékneve. L. Káluszt.

Kurtakezü. Kurtakezü László alias Polyák. Szam. vár. lev. régi összeírás. L. Gárdsthév, Khêszdurián.

Kuság, (*қузағ*) örmény szó: jövendőllő, látnok, propheta. Várteresz Kusági. Szam. Ker. II. köt. 423 l. 116 t. Kihalt család.

Kuteczhi = Kuti-ból való. Kuti helység déli Gáliciában, Bukovina határán. — Nigol Kuteczhi. Szam. Ker. I. köt. 182 l. 2019 t. Kihalt család.

Kutká = Kuthk? kotháczhik, goth (?) Máriám Kutkái. Szam. Ker. IV. köt. 179 t. — Horopszime Kutká-i Minász-ián. Szam. Ker. IV. köt. 44 l. A Kutká család vezetékeve Minász. L. Minász.

L.

Lába, a magyar láb szó, a harmadik személy ragával (a). Bocsáncai Vártán gúnyneve. L. Bocsáncai.

Ládai = Ládá. L. Ládá.

Ládá, a magyar láda örményes alakja. — Ládá Ászvádur. Szam. H. II. köt. 84 l. 115 t. — Krikor Ládá-i Sztepháni: Ládá Istvánnak fia Gergely. Szam. Ház. II. köt. 27 l. 29 t. Ebből a „Ládá-i“-ből (az örmény i rag = nak, nek) lett a magyar Ládai. L. Ládai.

Ládákuszopon = ládá + cu + szopon (ládá + val + szapan). Krikor Ládákuszopon. Szam. Ker. I. köt. 112 l. 1415 t. A Ládá és Ládákuszopon nevek most nincsenek használatban. A Ládai, Ládá és Ládákuszopon család vezetékeve Krikor. L. Krikor, Ládai, Ládá.

Ládif. Az arab láthif szónak jelentése: édes, kellemes, ambrosia (cibus deorum). Az Ambrus (Kovrig) család arab neve. A Ládif családnév most nincs használatban. L. Ámbrus, Govrik, Kovrig.

Láphics. A hazai örmények nyelvében láphics nehéz betegséget jelent. — Ohánnesz Lápics. Szam. H. I. köt. 21 l. 205 t. A Beteg család örmény neve. A Láphics családnév most nincs használatban. Erzsébetvároson előfordult ez az alak is: Ohánnesz Láptis. L. Ángár, Betá, Beteg, Betgi, Esztechno, Nevelics, Stefánovics, Têzsár.

László: dicsőséges, a szláv vlada (hat-het) és slas-ből (fény); latinul: Ladislaus, Vladislaus; ebből Ulaszló. A László-k Vászil-ok voltak; Vászil nem a románból kölcsönzött név. Vászil nevű fejedelmünk is volt. Chácshig László: László Kristóf. Szam. H. II. köt. 11 l. 1821. febr. 1. — László másként Hácsun László (így kell érteni: László Kristóf [Hácsun, a Chácshum elferdített

alakja] fia László). Szam. vár. lev. 1833. — László Dávid és mellette örményül Távit Vászil-i. Szam. vár. lev. 1738. évi összeírás. — Násztur András alias László. Szam. vár. lev. összeírás. — Christophorus László és mellette örményül Chácshig Nászturi. Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. A Násztur család vezetékneve László. — László András és mellette örményül Násztur Donigi (apja is Donig volt, tehát: N. D. fia Donig. A fordító, ki nem volt örmény, nem tudta, hogy a Donig, a Dominik rövidebb alakja; azért így kellett volna az idézett nevet fordítani: Domonkos és nem András). Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — Catharina Kapatán alias László. Szam. Ház. III. köt. 69 l. A László, Kapatán, Lászlófi, Násztur egy család. L. Kapatán, Lászlófi, Násztur.

Lászlófi, (a család nevében két f-et [Lászlóffy] használ) a Vászilján örmény név magyar fordítása. Antonius Lászlóffi. Szam. Ker. III. köt. 40 l. 149 t. — Isaacus Lászlóffi és mellette örményül Szêhág Nigoli Nászturi (Lászlóffi [= László = Násztur] Miklós fia Izsák). Szam. vár. lev. 1736. évi összeírás. — B. Á. Ánton Lászlófiján (a ján fölösleg, mert a magyar fi kifejezi a ján-t) *Σαμουηλ* tekintetes Lászlófi Antal úr Szamosújvár érdemes főbirája. Szam. H. II. köt. 452 l. 94 t. 1809 év. — László Alekszái Kápátánján: Kapatán Elek fia László; ennek fivére a velencei mechithárista pap így irta nevét: P(ater) Basilius Lászlóffi *Σαβηλ* P. Lászlóffi Balázs lelki atya, Szt-Antal szerzetese.) Szam. vár. lev. 1798—192 sz. L. Czánki. Kapatán, László, Násztur, Vászil.

Láth (*λαθη*) örmény szó, jelentése: ruha, öltöny. Catharina Lucae Lát. Szam. Ház. II. köt. 278 l. 1824 év. — Bedrosz Láth-ián. Szam. H. II. köt. 227 l. 47 t. — Joannes Petri alias Láthe-Goskár. Szam. vár. lev. összeírás (quarta classis opificum). A Láth, Láthegoskár, Kêrpit család vezetékneve Petri (Bedrosz = Péter). L. Bájaczhi, Bedrosz, Kêrpit, Láth, Láthegoskár, Petri.

Láthegoskár (*λαθηγοσκαρα*) örmény szó, jelentése: (lábbeli készítő, varga) csizmadia; törökül csizmedsi, dsizmedsi. Bedrosz Láthegoskár. Szam. H. II. köt. 181 l. 113 t.

A Láth élő család, de a Láthegoskár név most nincs használatban. L. Csizmadia, Csizmás, Csobotár, Goskár, Kèrpit, Láth, Suszter, Toderás.

Láthi: a láth családnév az örmény sajátítóeset *i* ragával van ragozva. — Láthi Lukács (Láth-nak fia Lukács). Szam. vár. lev. 1780. L. Láth.

Lázár: Istentől segített, a héber El(Isten) és házar-ból (segíteni). Az örményben: (E)l(i)ázár. Vártán Lázárján. Szam. H. II. köt. 20 l. 1822 jún. 1. — Gházár Gházárján Voithin vèrtin: Lázár Lázár, a Voith fia. Szam. Ker. I. köt. 119 l. 1475 t. L. Bor, Jursa, Szentpéteri, Voith.

Lebed. A török ebedi, ebedel szónak jelentése: maradó, örökkévaló, halhatatlan; az ebed-ből lett Lebed. Lebed az örmény Hárágá török neve. — Sztephán Lebedé. Szam. Ker. I. köt. 94 l. 1013 t. — Cháthunê Lebedin ginê: Lebed felesége Cháthun. Szam. H. II. köt. 72 l. 19 t. E családnév most nincs használatban, L. Hárágá.

Léháczi, Léhczhi, örmény szó, jelentése: lengyelországi, lengyel. Léhászdán vagy Leh = Lengyelország. Leháczi háj (*Lehaczi haj*): Lengyel örmény. Szam. Ker. I. köt. 128 l. 1551 t. Jolbeh Léczi (*Lehaczi*) Erzs. anyakönyv. L. Chárib, Ilách, Lengyel.

Lêkêtus = Lakatos. Lêkêtus Ándriás. Szam. Ker. I. köt. 126 l. 1536 t. Kihalt család.

Lelovics? (= Leh-o-vics = Lengyelfi?).

Lengyel, az Ilach és Leháczi magyar fordítása. Erzsébetvároson a Chárib-ok Lengyel-ek. Szamosújvárt is a Lengyel család egyik ága Chárib-nak neveztetik. Lengyel Budzát Mihály. Szam. vár. lev. 1796 év 327 sz. Lengyel vagy Gábrus Mennász. A szam. keresk. társaság 1838. évi iratai közt. Lengyel Jásik auriga Gorove Christophori. Szam. H. II. köt. 86 l. 158 t. — Lengyel Szöcs Lázár. Szam. vár. lev. 1766. — Lengyel András másképp Szöcs Donig (ezt így kell érteni: Lengyel Donignak, a szöcsnek fia András). Lengyel Szöcs Donig Kristóf (Lengyel Donignak, a szöcsnek fia Kristóf). Szam. vár. lev.; összeírás. — Lengyel András, Szöcs Kristóf fia (helyesen: Lengyel-Szöcs Kristóf fia András). Szam. vár. lev. 1800. — Lengyel Gergely és mellette örményül

Kirkor gur Zádigi (Vak-Zakariás Gergely). Szam. vár. lev. 1736 évi összeírás. — Hánkoin vértin Ohánneszé Ilácháczergeîrinê: Lengyelországi Hánko fia János. — Ilácháczergeîren Kajtán Máchlár: Machlár Kajtán Lengyelországból (Mindkét idézet a szamosújvári keresk. társ. irataiból.) A Gábrus, Gur, Hánko (Hankovics), Machlár, Zádig (Zachariás) család Lengyelországból jött be. Lengyel Gergely alias Hornoj. Szam. vár. lev. összeírás. L. Chárib, Gábrus, Gámenczi, Gogomán, Ilách.

Leon (λέων) görög szó, jelentése: oroszlán; örményül áriudz, törökül ászlán, arabul árszlán. Az örmény történelem több Leó nevű királyról tesz említést. E család feje igen vitéz, bátor volt a harcokban, azért kapott „oroszlánszívű“ nevet. Λεοντόθυμος, che ha il cuor di leone, corragioso, áriudzi szird uneczhoğh *անիծի սիրա ուն, ցող*). — Frénkucz Leoni. Szam. H. II. köt. 169 l. 26 t. E család-név előfordul Keleten is: Levonián „Árévékh“ 1886 júl. 3. 739 sz. L. Ászlán.

Lêpeshiuszchi: Lipcse-i, Lipcséből való. E név most nincs használatban.

Licidur, örmény összetett szó, jelentése: „tölts és adj.“ Deodatus Licidur. Szam. vár. lev. 1792—253 sz. — Kirkor Leoni Liciduri (*Լիզիմուրի*). Szam. vár. lev. 1792. Leon Gergely ezt a három örmény szót: „licz u dur“ hibásan így ejtette ki: licz-i-dur és rajta maradt a Licidur gúnynév. A Licidur név most nincs használatban. — Anton Licidur Trásztádsi. Szam. Ker. II. köt. 297 l. 170 t. L. Trásztádsi.

Likho, Likh = léczhun (örm.) teli, tömör. Gárábed Likho-ján oszkerics: Likhoh János, az aranyműves. Szam. Ker. II. köt. 563 l. 55 t. — Likoján (*Լիզովյն*). Szam. Ker. II. köt. 555 l. Kihalt család.

Liski. Liskz, arab szó: szűz. Bedrosz Lisk-i-ján. Szam. plebániái templom iratai közt. Kihalt család.

Livonján, a Leon örményes alakja. L. Leon.

Logos. A görög λόγος szó jelentése: az Ur szava, verbo di dio *բանն աստուծոյ*. A Der család görög neve. — Logos Lukács. Szam. Ker. II. köt. 26 l. 155 t. L. Der, Cháftádsi, Gazda.

Lokován román szó: helybeli. — Kirkor Lukován. Szam. vár. lev. régi összeírás. Kihalt család.

London. E gúnynev most nincs használatban.

Luka, a Lukács rövidebb alakja. — Kájtán Luká-i Tüzes-ián. Szam. Ker. III. köt. 187 l. 131 t. A Tüzes család vezetékeve Luká (= Lukács). L. Lukács, Tüzes.

Lukács: fénylő, a latin lux-ból (fényesség, világosság). E jelentékeny család két minisztert (Lukács Béla, Lukács László), egy államtitkárt (id. Lukács György), egy főispánt (dr. Lukács György), akademistát (Lukács Antal) és több jeles tagot adott hazának. A Drágomán, Dsigár, Gágugh, Kristóf, Korn család vezetékeve Lukács; ezek egy családot alkotnak. L. Drágomán, Dsemri, Dsigár, Gágugh, Korn, Kristóf, Luka.

Lukácsfi, az örmény Ghugászián magyar fordítása. Erzsébetvároson Lukácsfi = Tukmás. L. Kristóffi, Tukmás.

Lukácsi, Lukács névből az örmény sajátítóeset i ragával képezett családnév; p. Chácshig Lukács-i: Lukácsnak Kristófja, vagy Lukács fia Kristóf. Szam. Ker. 1744. II. köt. 28 l. 336 t. E család büszkesége, a „Magyarok őselei,“ „Historia Armenorum Transsilvaniae“ és a t. munkák szakavatott írója, Szamosújvár volt derék plebánosa: Lukácsi Kristóf munkásságának irányával, tudományosságával, jótékony intézkedéseivel (Szent Gergely-árvaintézet alapítása és a t.) fényt szerzett a hazai örmény névnek. Áldás emlékére. Életrajzát e dolgozat írójának igénytelen tolla írta meg. L. „A Szamosújvár városi örm. kath. gymnasium Tudósítványát“ (1876 7 tanév). Gur-Lukács Domokos és Joachim (így magyarul a szamosújvári kereskedő-társaság 1821. évi iratai között; ugyanott 1822-ben csak Lukács Domokos). Ugyanaz, ki apja a nagy Lukácsi Kristófnak, magyarul így írta nevét: Lukácsi (ez használja először a Lukácsi nevet Lukács-i helyett) Domokos és örményül így: Jész Dominik Lukács (*Ես Ծովինիկ Լուկազ*: Én Lukács Domokos). Szam. vár. lev. 1830—328 sz. — Jész Krikor Lukács-i (*Լուկազի*) Kiperdsu: Én Kiperdsi-Lukácsi Gergely. Szam. vár. lev. 1777 év. A Kiperdsi (Borsos, Piperdsi) vezetékeve Lukácsi. L. Gágugh, Kiperdsi, Lukács, Lukácsfi.

Lukucz a Lukács-ból román uez kicsinyítő képzővel) = Lukácska, kis Lukács. Martinus Lukutz és belül a kérvényben: Lukács Márton (Verzár Jánosnak a tanáchoz intézett kérelme). Szam. vár. lev. 1805—348 sz. Lukucz máskép Lukács Emánuel. Szam. vár. lev. 1822. 86 sz. L. Lukács.

Luleán, az Ul-ián-nak elől l-lel megtoldott alakja. Luleán Lukács. (Gyergyó-Szt-Miklósról 1758. okt. 2-án a főbiránkhöz írott eredeti levélből). Szam. vár. lev. L. Ulián.

Lulim, a Placsintár család azon ágának, mely Ohánnesz vezetéknevvel bír, — gúnyneve. Lulim, a Luleán, Uleán elferdített alakja. L. Ohánnesz, Placsintár, Ulián.

Lupig, a román lup (farkas) és az örmény ig kicsinyítő képzőből: farkasoeska, kis farkas. L. Farkas, Kál, Wolf.

Lupul román szó: farkas. A Kál család román neve. — Deodatus Ázběj alias Lupul. Szam. vár. lev. összeírás. A Farkas, Kál (Gál), Lupig, Lupul, Volf család vezetékneve Ázbej. L. ezeket és Ázbejfi.

Luszigián a Lukács család örmény neve. — Luszig Kápriel-in Luszigián věrtin: Luszigián Gábor fia Lukács (Lukács Lukács). Szam. H. II. köt. 369 l. 183 t. — Jész Der-Ohánnesz, Krecsuni Luszigián ávákérécz khághákhisz Elisabethá: Én Luszigián Karácson fia, János pap, Erzsébetváros esperese. Szam. Ház. II. köt. 109 l. 28 t. Hohánnesz Krecsuni Luszigjancz (Եօաննէս Գրէչուհի Լուսիկեանց). Erzs. Ker. II. köt. 1 l.; tehát Karácsonyi János Erzsébetváros volt derék plebánosának neve nem Karácsonyi János, hanem Lukács János. Maga a boldog emlékű plebános 1755-ben (L. Erzs. Ker. II. köt. 24 l.) ezt írta: Jész Der-Hohánnesz věrti Krecsuni Luszigján (Ես Եւր-Յօաննէս, որոհ Գրէչուհի Լուսիկեան, փիլիսոփայութեան եւ Աստուծոյն զարդարեալ եւ արարելական միսիօնար: Én János pap, Lukács Karácson fia, a philosophia és theologia doctora és apostoli misszionárius). L. Lukács, Mártha.

Lutz, a Luc(as), Lu(cu)tz rövidített alakja. — Supplex libellus Lucae Márton alias Lukucz. (Helyesen: Martini

Lukács alias Lukutz). Szam. vár. lev. 1783 év. — Lutz Márton kereskedő Bánffy-Hunyadon. L. Lukutz.

M.

Macskási, a Kêczá család magyar neve; Erzsébetvároson Macskási = Trásztádsi. A Macskási név most nincs használatban. L. Kándrá, Kêczá.

Machlár. Az örmény maluch (*maluch*) jelentése: teve; betűátértelmezéssel máchlu, máchlá, máchlár. A betűk más elhelyezésével chámul, miből a camel(us), az arab gámál, dsámál. Machlár: tevével kereskedő, tevekereskedő; a Kámeller család örmény neve. Iláchácز ergêren Kájtán Máchlár: Lengyelországi Machlár Kajtán. A szamosújvári keresk. társaság iratai közt. — Krikor Máchliár. Szam. vár. lev. 1736 évi jegyzék. — Kirkor Máchlárê. A szamosújvári timár-társulat 1740. évi iratai közt. Kihalt család. L. Kámeller.

Makra, a Makrai rövidebb alakja. Makra alias Bulbuk János. Szam. vár. lev. 1823—1279 sz.

Makrai magyar családnév is. — Makra alias Bulbuk Péter. Szam. vár. lev. 1821—984 sz. A Bulbuk család egyik ágának gúnyneve: Makrai. L. Bulbuk.

Malombíró, a Bocsánzi család (Szamosújvártt) egyik ágának mellékneve. — Chácshádur Malombírov. Szam. Ker. I. köt. 40 l. 418 t. L. Bocsánzi.

Maradék, előrményesedett család. Bedrosz Maradik. Szam. H. II, köt. 15 l. 264 t.

Marosán, (Marusán) (Már)maros-ból (megye) román á n képzővel alkotott szó. — Marusán Lukács. Szam. Hal. II. köt. 1 l. 16 t. — Minász Marusán. Szam. Ker. I. köt. 124 l. 1519 t. L. Árszintár, Goldschmied, Marosmaros, Marosfi, Mára-moros-czhi, Ötvös, Törös.

Marosfi, a Marosán család magyar neve. A Marosfiak Nagybányán laknak. L. Marosán, Mára-moros, Mára-moruszhi.

Máchoch (*maluch*) örmény szó: czibere-, lisztből és fodros mentából készített bőjtös étel. A második szótag megkettőzésével csináltak a máchmochból: mochmoch-ot. A

Máchoch név előfordul Keleten is: Boghosz Machochián. „Árévélek“ 1886. jun. 25. 732 sz. L. Mochmoch.

Mádzun, (*մաձուն*) örmény szó, jelentése: savanyú tej (gúnynév). Gházár Szêhági Mádzun-i: Mádzun Izsák fia Lázár. Szam. Ker. II. köt. 565 l. 78 t. Kihalt család.

Máhdészi. Jész Mádészi Diráczhu Minász. *nótl.* 1167 + 551 = 1718. N.-Szebenből irt örmény levélből. Szam. vár. lev. L. Diráczhu, Hádsi, Meghdesz.

Májrámencz: Máriafi (Májrám az örményben = Mária; encz örmény családnévképző: fi). — Száhág Ágopi Májrámencz. Csikszépvízi anyakönyv. Kihalt család. L. Máruskáján.

Mákárián. A görög *μακάριος*: boldog, Felix, beatus; törökül: kutlu. — Máriaám Ángszendi Mákárián. Szam. templom iratai közt. Kihalt család. L. Bedo, Bodog, Chutlube.

Mákrá, a Makrai rövidebb alakja. L. Makrai.

Mákszin. L. Máxin.

Málángá. Mágházá (*մաղազ*) örmény szónak jelentése: pincze, bortár (Weinlager, Weinmagazin, kinedun *ղինդան*). Az örmény gh (*ա*) az átirásnál *l*. A Bor (Kinovián) család másik örmény neve. V. ö. malaga-i bor. Katicz Málángá. Szam. Ker. IV. köt. 140 l. 1836 év. E családnév most nincs használatban.

Máli. Málije arab szó, jelentése: vagyon, pénz, gazdagság, kincstár, királyi lak (palatium, regia aedes, domus) = Gáspár; e hazarész örményei földbe ástott, földben talált kincs értelmében is használják. Máli alias Gajzágó Bogdány. Szam. vár. lev. 1800—472 sz. — Martinus Máli alias Gajzágó. Szam. vár. lev. 1802—1030 sz. A Máli család Gajzágónak is nevezetik: Máli Izsák volt az a sánta Izsák (Gágh-Száko = Gajzágó), ki a Gajzágó családnak nevet adott. A Gajzágó és Máli egy család. Gajzágó Kristóf esperes-plebános is örményül többnyire így neveztetett: Kérhárkéli Der-Máli n: Máli az esperes-plebános. E család Máli név alatt jött be; a Gajzágó név itt e hazában alakult. A Máli név előfordul Keleten is: Ághá-Málián Gárábéd. „Mászisz“ 1880 márcz. 9. 2559 sz. L. Ágoston, Chodsá, Dobál, Gajzágó, Gágh (Gál), Gáspár, Gèzducz, Sánta.

örmény, kopt, kínai, malabár, hindu, perzsa, török, zulu és kaffer nyelvű szerzemények. A második szakaszban volt magyar nyelvű szerzemény is. Az ünnepélyt egy, XIII. Leó pápához intézett himnusz fejezte be, melynek zenéjét Borghi szerze.

Az „Alkotmány” idei I. számában „XIII. Leó — Pecci Joachim” cím alatt fölötte érdekes cikket közöl. Ebben — a többek közt — ez is olvasható: „Az örmény, a khald, a perzsa, a japáni és chinai katolikusok érdekében is üdvös és eredményes intézkedéseket tett.”

„Memento mori!...” A legszigorubb szerzetrend eme komolyan hangzó jelszavát szólaltatja meg az Egyház, a hamvazószerdai szertartások alkalmával, minden egyes hívének feje fölött elmondván: „Emlékezzél, oh ember, hogy por vagy és porrá leszel!...” A „Hamvazószerdán” című német költemény szerzője élénk színekkel festi e napnak áhitatos hangulatát, a farsangi vigasságok lezajlása után, midőn az embert az elmulás, az enyészet kérlelhellen törvényére emlékezteti a fejére hintett por-kereszt; s mélabus akkordokban ismétli a szép költemény refrainjét:

Ah, mint jönnek, úgy jövének
Sok ezeren, s eitünének;
Nevüknek sincs több jele,
Csak a sir porló köve;
A mi lett e nagy világon;
Kell, hogy újra porrá váljon!

A keresztény társadalom egyházi ünnepeciklusának egyik legmagasztosabb mozzanata e nap, a húshagyó és a nagybőjt határ-mesgyéjén, mely kiválólag arra oktatja az embert, hogy bölcsen oldja meg az élet legnehezebb problémáját: a halált. Boldog és minden mások fölött szerencsés, a ki a test és lélek elválása perczében midőn az elme gögje meglörrik, — nyugodtan elmondhatja magáról, hogy jó harezot harezolt, — hogy a sirontúli jövőjét, hallhatatlan lelkének örök üdvét biztos alapokra fektette. Az olyan ember előtt megenyhülnek az egyházi ének halálra emlékeztető szavai:

Légy hatalmas, — diadalmas,
Halált le nem győzheted;
Bírd sok jókkal, — országokkal,
Őt ki nem fizetheted,
Elmegyünk, elmegyünk,
Mindnyáján elmegyünk;
Korán, hát, készen legyünk!

„Memento mori!...” Akként hangzott évekkel ezelőtt a magyar katolikus egyház legfőbb papjának, Simor-nak bölcs ajakairól, a szónoki lelkesedéssel elmondott szöveget hieveihez: — Meghalok én is, meghaltok ti is! Egyenlők leszünk, ti és én, pár év leforgása alatt. Nekem legfőbb törekvésem, hogy üdvözüljek, s hogy titeket is az üdvösségre vezéreljek. Akkor majd szemtől szembe

mondhatjátok, mily igaz lelkesedéssel tanítottalak e hitre! — Hamvázószerdán megkezdődött a komoly elmélkedések évszaka; — különben is elég volt már a vigalomból. — „Memento mori!“

Irodalom és művészet.

Hollósy Simon. A „Hét“ 51. száma (VIII. évfolyam) közli elől az örmény Hollósy Simon festőművész igen sikerült képét. A képhez irt szövegből e néhány sort mi is közöljük: „Münchenből jött Nagybánya. Nagy különbség a két hely között; de Nagybánya is elég szép vidék. Lehet ott dolgozni szerető képpel, sugárzó szemmel, és játszó gyermeklélekkel. Itt is csak úgy, mint ott. S a mi kikerül a műhelyből, szép és helyes; mert nem hálósipkában készült, hanem boglyás fejjel pipaszó mellett...“

Egy örmény énekművész. A hírneves Sählámeán a mult deczember havában Bátumban tartott hangversenyt. Társulata tagjai közül különösen a Czhim nővérekről kell elismerőleg nyilatkozni, kiknek elseje gyönyörű zongora-játékával arat nagy sikereket, a másik ritka szép hangú énekesnő (mezzo-soprano). Nemesak operadarabokat és románczokat énekeltek, hanem örmény dalokat is („Gérung,“ — „Házár jéráni“). Sählámeán társulatával közelebről Tifliszben, Bakuban szándékszik hangversenyt tartani.

Közgazdasági élet.

Dánél báró jelentése. Az utolsó 30 év alatt iparra és főleg a kereskedelemre elég figyelmet fordított a magyar. Ha valaki kételkednék azon, hogy ez így van, akkor tekintse meg azon milliőknak szaporodását, a melyek a régi közmunka és közlekedési és a jelenlegi kereskedelmi ministerium költségvetésében szerepelnek. Főrésze van ebben a vasútaknak, a melyek építése és szaporítása az alkotmányos közgazdasági politikának egyáltalán legjellemzőbb vonása. A postánál az adminisztrációban a legjelentékenyebb mozzanat a központi vezérigazgatóság felállítása. . . A kis iparnál a szövetkezetek közül a miniszter erkölcsi és anyagi támogatással igyekszik a fejlődést előmozdítani és ad köcsönöket olykor tetemes összegekben. A nagy ipar támogatására kiadott összeg messze túlhaladja azt, mit a kis iparos szövetkezetek kaptak s 416'000 frtra rug. Az előkészített javaslatok van egy a részlet-ügyről, a mértékhiitelesítésről, a chquek használatáról. . .

A jászvásári örmények mult év nov. 15-én gyűltek össze, hogy a „gazdasági tanács“ tagjait megválaszszák. A titkár jelentésének felolvasása után a megvizsgált hibátlan számadás adatait vette tudomásul a gyűlés. Erre szavazatlapokat osztottak ki a tagok között; de a gyűlés így szólott: „Nincs szükség választási ténykedésre, éljenek a régi tagok.“ A pénztáros-gazda Dániel Dániel

volt; a felügyelő bizottság ezen tagokból állott: Bëjèkleán Gergely János ügyvéd, országgyűlési képviselő, Mázlémian Efreml ügyvéd és Bëjèkleán János m. pénzügyi hivatalnok. Ezek 1881 óta viselik hivatalaikat; öt ízben nyertek már egyhangú megbizást, kik most felkiáltással újra megválasztattak. Így becsülik a közügyért önzetlenül szolgáló személyeket.

Mi ujság az örmény világban?

Az örmény patriarkha felirata a szultánhoz. Az örmény nem-egyesült patriarkha felirata, melyet a szultánhoz intézett, 18 pontot tartalmaz. A felirat a tartományokban uralkodó nyomor ellen kielégítő segítséget kér, tiltakozik a szigorú rendőri szabályok ellen, hogy az örményeket válogatás nélkül üldözik. Azután követeli, hogy az eddig kiadott iradékat a tulajdonnak, a vallásnak, az iskolának és a nemzet nyugalmának megóvására — hajtsák végre. Végül több oly intézkedést sorol fel, melyek akadályozzák a patriarkhátus jogainak gyakorlásában. Minden pontot külön melléklet fejt ki bővebben. A felirat még azt is bizonyítja, hogy ilyen körülmények között a patriarkhátus működése lehetetlenné van téve...

Az örmények memoranduma. A török kormány még mindig nem válaszolt az örmény patriarkha memorandumára. Ebből a memorandumból itt a következőket közöljük: A patriarkha kimerítő képét adja az örmények helyzetének és engedelmet kér arra, hogy pénzt gyűjthessen az örmény özvegyek és árvák támogatására s az örmény templomok és iskolák felépítésére; kéri továbbá, hogy a patriarkhának a kormány erre a célra bizonyos pénzüsszeget bocsáson rendelkezésére. Miután a patriarkha rendes bevételi forrásai teljesen kiapadtak, azt kéri, hogy a porta a legközelebbi három esztendőre, évi 5000 frt subventioban részesítse. A patriarkha azt is kéri a kormánytól, hogy az örmény nemzeti javak igazgatása céljából kidolgozott tervezetet fogadja el és hogy a vidéken élő örményeket mentse föl az elviselhetlen katonai adó alól, melyet a török hivatalnokok könyörtelenül behajtanak. A patriarkha azt is kéri, hogy a hivatalaiból elbocsátott örményeket újra alkalmazzák és hogy a lerombolt templomok és iskolák helyébe újakat építsenek. Következő kérése az, hogy a kormány engedje meg az ország belsejében való utazást is, hogy a kivándorolt örmények hazájukba visszatérhessenek; kéri, hogy az elrabolt örmény asszonyokat és leányokat szabadon bocsássák, — hogy azoknak az örményeknek, a kiket az amnestia mellett még mindig fogva tartanak, szabadságukat adják vissza és hogy az amnestiát azokra az örményekre is terjeszszék ki, a kiket közigazgatási úton ítéltek el...

Az elnyomott örmények. A konstantinápolyi nagykövetek a londoni „bëneszgáista“ bizottságtól levelet kaptak, a melyben az

aláírók elpanszolják, hogy az örményeket a törökök még mindig elnyomják... és a szultán az ígért reformokból még semmit sem valósított meg...

Deliánof orosz közoktatásügyi miniszter. Jan. 12-én halt el Szt.-Pétervárott Teliánián (Deliánof) Távitovics Iván gróf. Ásztráchánban született 1818-ban örmény szülőktől; neje is örmény volt: a jótékony nemzetszerető Lázárjannak leánya. 1885 óta közoktatásügyi minisztere Oroszországnak. Alatta lépett életbe az egyetemi új szabályzat és állíttatott vissza a dorpáti egyetem. Távitovics Iván 80 éves korában hunyt el gyermektelenül. Temetésén jelen voltak minisztertársai, az összes senatorok, az iskolák képviselői... A csár, Nikolaevics Mihály és Constantinovics Constantin főherczegek reggel 10 órakor jöttek el. Az anyaczárné Feodorovna Mária egy nagy elővirág koszorút küldött. Az egyházi szertartás befejezése után a csár és a főherczegek eltávoztak. A holttestet lakásáról kihozták. Roppant néptömeg, a testet az örmény temetőbe vitték. A temető egyházában lelke üdvösségeért előbb örmény misét mondtak, azután befejezték a temetési szertartást. A sirnál a szt.-pétervári örmény esperes mondtott előbb beszédet, azután Raszczevov miniszter szólott a boldogultról, ki uralkodójának és hazájának szolgálja, ki egyeneslelkű ember és érdemes keresztény volt...

Mire jó az örmény lázadás? A „Pesti Napló“ (1897.) 360. száma ezeket mondja: „A mit sem sejtő Nyugat, a mely csak arról tud, hogy az örmények folyton lázonganak és hogy a törökök egyre ölik az örmény lázadókat és viszont, bizonyára el fog csodálkozni, ha meghallja, hogy mi az oka tulajdonképpen az örökös örmény forrongásnak? Konstantinápolyból beavatott körökből jelentik, hogy bizony olyan forma dolog ez, mint mikor paraszt ember felgyújtja a házát, hogy megkaphassa a biztosítási pénzt. A porta azért buzgolkodik annyira, hogy az örmények örökké nyugtalankodjanak, hogy legyen mivel védekezni, ha szemére hányják az ország botrányos állapotát. Az udvari kamarilla is jó barátja az örmény lázadásnak; mert a szultán az örmény forrongás miatt egyetlen olyan reformot sem kezdhet meg, a mely a kamarillának, tehát az udvar befolyásos embereinek esetleg szavát szeghetné. Egész Törökország örül az örmény forradalomnak; mert minden ember azt teheti a mit akar, halászhat a zavarosban kedvére. Az egyik nem fizet adót, a másik behajtja kétszeresen, a harmadik lop, a negyedik veszteget, az ötödik megvesztegettetik... Szóval Törökországnak Isten áldása az örmény lázadás; vigyáznak is ám, hogy vége ne szakadjon!“

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos: **SZONGOTT KRISTÓF.**

Szamosújvártt, Todorán Endre „Aurora“ könyvnyomdája.

Hazai krónika.

Tisztelgés a miniszternél. Az országos középiskolai tanár-egyesület Wlassics Gyula minisztert, — ki annyi jó indulatot és figyelmet tanúsított a mi középiskolánk iránt is — abból az alkalomból, hogy Ő Felsege a vaskoronarend első osztályával tünnetette ki, — üdvözölte. A küldöttség vezetője: Beöthy Zsolt elnök beszéde végén azt kívánta a miniszternek, hogy „áldja meg őt az Isten is a maga vaskoronájával, a kitartó erő vasával és a siker koronájával a hazai kultúra javára.“

Segítség az inségeseeknek. Karátsonyi Jenő gróf a torontálmegyei inség enyhítésére a bánlak-módosi járás leginkább sújtott szegényeinek, bánlaki uradalmi pénztárából 3000 koronát és temes-topolyai rizsterméséből 50 métermázsa rizst adományozott, a melyeknek kiosztásával Rónay Jenő főispán — a gróf kérelmére — Roska és Gyertyánffy főszolgabírókat bizta meg.

Lukáts László pénzügyminisztert Mármharossziget diszpolgárává választotta.

A miniszter köszönete. A belügyminiszter gróf Karátsonyi Jenő bánlaki nagybirtokosnak azon tényeért, hogy a bánlaki és módosi járás szükségét szenvedő lakosainak segélyezésére 3000 koronát és 50 métermázsa rizst adományozott, — köszönetét nyilvánította.

Gorove László dr. gondoskodása. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gorove László nagybirtokosnak, a ki Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyében fekvő Varsány pusztáján és a Temes megyében elterülő Gattája nevű pusztáján levő tanköteles gyermekek oktatására iskolát állított, s azok részére kellő helyiségekről és javadalomról saját erején gondoskodott, — köszönetét nyilvánította.

A képviselőház bizottságai. A szabadelvű párt a második ülés-szak tartamára egyik alelnökévé Lukács Bélát választotta meg. — A vizügyi bizottságba beválasztották gróf Karátsonyi Jenőt; a kijelölő bizottságba Papp Gézát; a szabadelvű párt hírlap bizottságába Molnár Antalt; a képviselőház egyik jegyzője Molnár Antal; a gazdasági bizottság tagjai közt van Dániel Márton; a kérvényi bizottságban Capdebo Ferencz; a közlekedési bizottságban Lukács Béla; a közoktatásügyi bizottságban Molnár Antal; a naplóbíró bizottságban Issekutz Márcell és Lázár Menyhért; a pénzügyi bizottságban Papp Géza; a zárszámadás vizsgáló bizottságban Polyák Béla.

Sajtóbíróági esküdtek. A kolozsvári sajtóbíróági esküdtek szolgálati lajstroma meg van állapítva. Azok között, kik az első évnegyedre szolgálatra kisorsoltattak, a következő örmény nevekkel találkozunk: Vikol Kálmán, Bouznáz János, Szvacšina Géza, Dániel Antal, Papp József.

Kolozsvár törvényhatósági bizottságának tagjai közt ezek az örmények foglalnak helyett: Dr. Csiky Viktor, Dobál Antal, Gajzágó Manó, Merza Gyula, Vikol Antal, Vikol Lajos, Wolf János.

A farsangi második nagy ebéden, mit Majlath G. gróf erdélyi püspök jan. 30-án adott, hivatalos volt Avéd Jákó gym. igazgató is.

Szamosújvári Hiradó.

— A képviselőház közoktatási bizottsága Csáky Albin gróf elnökle, utóbb Molnár Antal helyettes elnökle alatt január 29-én tartott ülésében kezdte meg a közoktatásügy állapotáról szóló miniszteri jelentés tárgyalását.

— A „Budapesti Hírlap“ 25. száma „Pável püspök és birodalma“ czim alatt érdekes tárczacikket közöl, mely a többek közt ezeket mondja: „1855-ben alkották meg a szamosújvári püspökséget. Pávelt a királyt 1872. szept. 11-én nevezte ki szamosújvári püspökké. 1873 január 26-án szentelte föl püspökké Vancsa János érsek Balázsfalván. Hat évig volt csak a szamosújvári egyház püspöke; mert 1879. január 29-én a király a nagyobb, tekintélyesebb és jövedelmezőbb nagyváradi püspöki székhöz nevezte ki.“

— A szamosújvári műkedvelőtársulat elnökének (Vajna Károly) tíz évi működése emlékére történt ünnepélyes tisztelgésekhez azon ténybeli adat följegyzését fűzzük, miszerint a műkedvelőtársaság legelső előadását harmincznégy évvel ezelőtt és pedig 1863. végén tartotta, a midőn egy hangversenynyel egybekötött színi előadást, névszerint Kisfaludy Károlynak „Szeget szeggel“ czimű egy felvonásos vígjátékát mutatta be.

— A plebániái templomban felállított két szép szobrot (a kettő a hozatallal együtt több mint 700 frtba került; az egyiknek [lourdi Mária] költségeit az örmény kath. egyházmegye pénztára fedezte, a másiknak [Jézus szíve] árát a Szt.-Anna-társulat, jelentékeny adományából és a buzgó hívek összeadott filléreiből fizették) február 2-án szentelte meg derék plebánosunk, ki szép alkalmi egyházi beszédet tartott. A templomban sokan voltak.

— Gocs Ede plebániái templomunk orgonistája február 2-án 84 éves korában elhalt. Boldogult 1848—1898-oen honvéd hadnagy volt; később Pesten a nemzeti színháznak karnagya. Régen tanított a városi örmény kath. gymnasiumban műéneket, a gör. kath. theologiai és tanítóképző intézetben éneket és zenét; a dalszeneegyütletben zenét és a magán házaknál zongorát. Pontosabb embert nem ismertem, óráit kitarította az utolsó percig. Nagy kora daczára beharangozás előtt már a koruson volt: előszedegette kótáit és készült a misére, vecseryére vagy litániára. Elévülhetlen érdeme az, hogy sok szép egyházi éneket tett hangjegyekre. Csak 9 napig nem mehetett fel, tehát a halál — ugyszólván — munkaközben ragadta ki az élők sorából.

— Harmath Lajos egerbegyi kereskedő, az „Armenia“ törzselőfizetője Szamosújvárt járván meglátogatta a szerkesztőt, kinek átadott két forintot a Verzereskul-szoborra. Midőn a derék adakozónak adományáért a hazafias ügy nevében köszönetet mondunk, egyúttal kijelentjük, hogy a mondott két frtot átadtuk a szobor bizottság pénztárnokának, Novák Antal gymn. tanárnak, ki azt betette a „Kisegítő-Takarékpénztár“-ba.

— A műkedvelő-társulat febr. 19-én szépen sikerült jelmezbált rendezett. A kedélyes mulatságnak csak a reggeli órák vettek végett.